

що може негативно вплинути на її роботи, та стати предметом політичних торгів, які не відповідають інтересам суспільства.

Важливо, щоб Національне антикорупційне бюро стало не лише антагоністом корупції декларативно, але і практично, а показниками його успішної діяльності мають стати не відзнаки вищого керівництва держави, а надходження в економіку внутрішніх та зовнішніх інвестицій, зростання макроекономічних показників України, відкритість та легкість ведення бізнесу, прозорість діяльності державних органів, якісно новий рівень роботи чиновників та проходження ними державної служби, скорочення та оптимізація бюрократичних процедур, якість і доступність адміністративних послуг.

Список використаних джерел:

1. Глобальна порівняльна таблиця Індексу сприйняття корупції [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ti-ukraine.org/corruption-perceptions-index-2014/global-table.html>.

2. Індекс інвестиційної привабливості рекордно впав. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.unian.ua/society/865338-indeks-investitsiynoji-privablivosti-ukrajini-rekordno-vprav.html>.

3. Конвенція ООН проти корупції від 31.10.2003 р. / підп. від імені України 11.12.2003 р., ратифік. 18.10.2006 р., набрала чинності для України 01.01.2010 р. // Офіційний вісник України. – 2010. – № 10. – Ст. 506.

3. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014 – 2017 роки: Закон України від 14 жовтня 2014 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1699-18>.

4. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.

5. Про національне антикорупційне бюро: Закон України від 14 жовтня 2014 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>.

Лисишина В.І.

студентка,

Національний університет

«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВ НА ЗАМОВЛЕННЯ

Найбільш небезпечним та негативним соціальним явищем сьогодення є вбивства, вчинені на замовлення. Цей вид злочину вирізняється від інших своєю наглістю, безпринципністю, ігноруванням як етичних, так і соціальних устоїв цивілізованого світу, спричиняє тяжкі, непоправимі наслідки, такі як: смерть та різного ступеню тілесні ушкодження у випадку, якщо злочин не було доведено до кінця з причин, що не залежали від волі винного. Щоб запобігти поширенню цього явища, мінімізувати його вплив та розвиток, – оскільки, враховуючи специфіку, знищити його «на кореню» буде не

можливо, – необхідно, з урахуванням минулого, виробити вдалу та, з оглядом на майбутнє, перспективну тактику і методику боротьби з ним.

В науці, вагомий внесок в методику розкриття та розслідування вбивств на замовлення зробили такі видатні вітчизняні та зарубіжні вчені-криміналісти як Р.С. Белкін, В.П. Бахін, О.І. Бородулін, Л.В. Бертовський, В.Ф. Глазирін, В.Я. Горбачевський, В.О. Коновалова, М.Ф. Козуб, І.М. Колошко, М.В. Костенко, М.І. Мельник, В.В. Матвійчук, О.П. Снігерьев, М.О. Селіванов, І.В. Сервецький, М.І. Слінько, Б.П. Тимошенко, А.О. Шульга, В.Ю. Шепітько та ін. [2]

Згідно з Постановою Пленума Верховного Суду України № 21 від 07.02.2003 «Про судову практику в справах про злочини проти життя і здоров'я людини»: Під умисним вбивством, вчиненим на замовлення, треба розуміти умисне позбавлення життя потерпілого, здійснене особою (виконавцем) за дорученням іншої особи (замовника) [1]. Таке доручення може мати форму наказу, розпорядження, а також угоди, відповідно до якої виконавець зобов'язується позбавити потерпілого життя, а замовник – вчинити або не вчинити в інтересах виконавця певні дії матеріального чи нематеріального характеру.

Дане визначення найбільш повно характеризує вказане суспільно небезпечне діяння, оскільки, на відміну від попередніх, в ньому вказано що таке вбивство може вчинитися не тільки у формі угоди, але і у формі наказу, розпорядження. Також вдало визначені дії замовника, тобто те, що вони можуть бути як матеріального, так і нематеріального характеру, що є важливим для кваліфікації вчинених дій.

Вбивства на замовлення вчиняються в умовах неочевидності. Тому бути абсолютно впевненим у тому, що такий злочин вчинений найманими особами, можна тільки після його розкриття та встановлення замовника. Однак цілеспрямована організація роботи щодо розкриття замовлених злочинів передбачає їх діагностику на ранніх етапах.

Теорія криміналістики дозволяє сформулювати криміналістичні ознаки, які відрізняють вбивства на замовлення від інших умисних убивств вже за наявності первинної інформації про подію злочину. До таких ознак належать: зухвалість злочину; використання автоматичної чи напівавтоматичної зброї, вибухових пристроїв; залишення знарядь злочину на місці його вчинення; неприйняття заходів, спрямованих на приховування трупа; велика кількість ушкоджень життєво важливих органів жертви (у багатьох випадках має місце «контрольний» постріл); відкритий характер багатьох злочинів; відсутність ознак інших складів злочинів за наявності у жертви грошей, цінностей, документів; соціальний стан жертви [3].

Криміналістична характеристика вбивств на замовлення має певні особливості, що стосуються окремих її елементів та зв'язків між ними. При встановленні одного елемента може бути одержана інформація про ознаки іншого. Розглянемо основні елементи криміналістичної характеристики даного виду злочинів. Способів позбавлення життя людини багато, але вбивствам на замовлення притаманний відкритий, зухвалий напад на жертву. Спосіб вчинення вбивства може бути небезпечним для життя інших людей:

відкрита перестрілка в людних місцях, використання вибухівки, гранат, вогнепальної зброї, гранатометів. Може застосовуватись і снайперський постріл у життєво важливі органи. Під час виконання замовлення має місце прагнення знищити тільки замовленого (людину, яку «оплатили»).

Організовані злочинні угруповання віддають перевагу латентним злочинам. Цим можуть пояснюватися випадки втоплення трупів, уторування в асфальт, розчинення у кислоті. Професійні вбивства на замовлення слід шукати у статистиці нещасних випадків: автокатастроф типу «п'яний за кермом», побутових ушкоджень електрострумом, серцевих нападів тощо.

При реалізації способу вчинення злочину важливу роль відіграють дії щодо його підготовки, які забирають багато часу та пов'язані з пошуком вбивці, вивченням жертви, вибором знаряддя злочину, розробкою сценарію вбивства. Ретельно хронометрується «життєвий графік» жертви, перевіряється, де і з ким проживає, чим займається, з ким зустрічається, розпорядок дня, наявність охорони тощо.

Найчастіше жертвами вбивств на замовлення стають: особи, які займають керівні посади у бізнесі (президенти акціонерних товариств, керівники фінансово-кредитних установ, директори великих торговельних чи інших комплексів); представники вищих органів державної влади і управління; працівники правоохоронних та правозастосовчих органів (прокуратури, МВС, СБ, судів та ін.); лідери і члени злочинних угруповань.

Вбивство на замовлення характеризується складним злочинним переплетінням: замовник – виконавець або замовник – посередник (декілька посередників) – виконавець.

Особливістю вбивства на замовлення є інститут замовника. Як замовники виступають комерційні партнери – бізнесмени, корумповані посадові особи, авторитети злочинного світу. Посередник у вбивстві на замовлення здійснює пошук конкретного виконавця, є пов'язуючою гілкою між замовником і виконавцем. Посередниками можуть бути особи з оточення організатора, підлеглі йому по службі, члени злочинних угруповань тощо. Крім того, посередник – це додатковий засіб захисту замовника. Ні виконавець, ні замовник не знають один одного, а для того, щоб обірвати сплетіння, треба лише знищити посередника [4].

Для виконання вбивств на замовлення можуть бути завербовані колишні військовослужбовці, які мають досвід інтернаціональних і міжнаціональних війн, працівники МВС, СБ, охоронних підрозділів, майстри спорту (снайпери, сапери, біатлоністи). Сьогодні злочинці роблять спроби змінити типовий зразок вбивці. Останнім часом у вчиненні вбивств на замовлення намітилися нові тенденції: до таких убивств стали залучати жінок.

Специфіка розслідування вбивств на замовлення, особливість контингенту осіб, які їх вчиняють, вимагають від слідчого проведення широкого кола слідчих дій і оперативно-розшукових заходів, якими є: огляд місця події; огляд трупа; огляд зброї та інших предметів; допит свідків; пред'явлення трупа для впізнання; призначення судово-медичної експертизи трупа; призначення інших судових експертиз.

При розслідуванні вбивств на замовлення огляд місця події набуває важливого значення у зв'язку з особливостями характеру злочину, відсутністю попередніх зв'язків між злочинцем і жертвою, необхідністю отримання первісної інформації про злочин.

На місці події слідчий повинен правильно визначити межі огляду. Використання виконавцем убивства сучасної зброї дає змогу вести стрільбу на великій відстані, що необхідно враховувати при з'ясуванні механізму злочину, виявленні слідів і знарядь злочину. Під час огляду місця події можна встановити сліди взуття, рук, застосування зброї, мікросліди, одорологічні сліди. На місці вчинення злочину вбивця часто залишає зброю, тому необхідно відшукати цю зброю і детально її оглянути. Зброя може містити певну інформацію про злочинця (пальцеві відбитки, сліди крові, одорологічні сліди тощо), але збільшення вбивств на замовлення породжує новий вид кримінального бізнесу – «шустовку» зброї, в результаті якої на зброї знищуються ідентифікаційні ознаки [4].

Під час вчинення вбивства на замовлення можуть бути використані різні вибухові пристрої. У такому випадку існує певна специфіка в огляді місця події: залучення спеціалістів до огляду; послідовність його проведення; пошук слідів на залишках вибухових пристроїв; виявлення залишків вибухівки тощо.

Виявлення і допит свідків має певні труднощі при розслідуванні вбивств на замовлення. Це пов'язано зі страхом тих чи інших осіб перед злочинцями, небажанням наражатися на небезпеку. Закон України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» (ст. 7) передбачає заходи забезпечення їх безпеки.

Специфіка вбивств на замовлення передбачає необхідність використання сучасних криміналістичних науково-технічних розробок. Однак можуть дати певний результат і традиційні засоби відтворення особи злочинця за допомогою свідка-очевидця – у вигляді словесного або рисованого портрета, фоторобота (у тому числі й із застосуванням комп'ютерної техніки).

У розкритті вбивств на замовлення важливе значення має створення так званих психологічних портретів чи психологічних профілів. Це один з різновидів криміналістичних розумових моделей. Портрет (профіль) розшукуваного злочинця – це система відомостей про психологічні та інші ознаки даної особи, важливі для її виявлення та ідентифікації. Ця система охоплює не тільки психологічні, а й правові, соціально-демографічні, криміналістичні ознаки. На відміну від багатофункціонального словесного портрета, психологічний портрет відображає внутрішні, психологічні, а також поведінкові ознаки людини. Його основна функція – бути засобом пошуку, виявлення злочинця, особа якого не встановлена [5].

Певну допомогу в розкритті вбивств на замовлення можуть надати довідково-інформаційні та оперативні обліки органів внутрішніх справ.

Таким чином, вбивство на замовлення має специфічні та своєрідні особливості тактики та методики їх розслідування. Потребує від правоохоронних органів, що розслідують дані злочини певні криміналістичні знання та вміння, які у свою чергу ґрунтуються на впорядкованій системі елементів криміналістичної характеристики вбивств на замовлення.

Специфіка вбивств на замовлення вимагає необхідність використання новітніх криміналістичних науково-технічних розробок.

Список використаних джерел:

1. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 7.02.2003 р. № 2 «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я громадян».
2. Шульга А. О. Основи методики розслідування вбивств на замовлення / Автореферат дис. – Київ-2003, УДК 343.122.
3. Синчук В. Л. Розслідування вбивств: шляхи вдосконалення / В. Л. Синчук. – Х. : Харків юрид., 2005. – С. 131.
4. Саинчин А. С. Убийство по заказу : монографія / А. С. Саинчин. – Одеса : Юрид. лит. 2003. – С. 85.
5. Костенко М. В. Вбивства на замовлення: криміналістична характеристика : монографія / М. В. Костенко. – Х. : Видавець СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2006. – С. 97–103.

Остафійчук Л.А.

*заступник начальника управління правової роботи,
Головне управління Міндоходів у Чернівецькій області*

НЕПОВАГА ДО СУДУ І СУДДІ: СПІРНІ ПИТАННЯ ТЛУМАЧЕННЯ

Основами (принципами) правосуддя є вихідні положення, керівні засади організації і діяльності, що закріплені у Конституції та законах. Принципи визначають основні напрямки формування і реалізації судової влади. Вони, на переконання О.С. Безнасюка та Х.У. Рустимова, є «фундаментом», а точніше, несучим «каркасом» судової діяльності [1, с. 36]. Одним із головних принципів судової діяльності є принцип незалежності.

Принцип незалежності закріплений у статті 126 Конституції України, якою заборонено вплив на суддів у будь-який спосіб, а статтею 129 Конституції України закріплено норму, відповідно до якої за неповагу до суду і судді винні особи притягаються до відповідальності [8].

Законом України від 07.07.2010 № 2453-VI «Про судоустрій та статус суддів» (у редакції Закону України «Про забезпечення права на справедливий суд» від 12.02.2015 № 192-VIII) визначено організацію судової влади та здійснення правосуддя в Україні. Статтею 6 цього Закону встановлено: здійснюючи правосуддя, суди є незалежними від будь-якого незаконного впливу. Втручання у здійснення правосуддя, вплив на суд або суддів у будь-який спосіб, неповага до суду чи суддів, збирання, зберігання, використання і поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб з метою впливу на безсторонність суду забороняється і тягне за собою відповідальність, установлену законом. Стаття 50 цього Закону передбачає: прояв неповаги до суду чи судді з боку осіб, які є учасниками процесу або присутні в судовому засіданні, тягне за собою відповідальність, установлену законом [4].

Таким чином, у Конституції України та Законі України «Про судоустрій та статус суддів» встановлено відповідальність за неповагу до суду і судді.